

GHIDUL LUCRĂTORULUI ROMÂN ÎN CIPRU

Acest ghid a fost elaborat de atașatul pe probleme de muncă și sociale în REPUBLICA CIPRU
2017

Cuprins:

I Informații privind piața muncii

1. Unde se găsesc posturi vacante?

II Reguli privind libera circulație a lucrătorilor

A. Găsirea unui loc de muncă:

B. Mutarea în altă țară:

1. Cum este reglementată circulația mărfurilor și a capitalurilor?
2. Cum se poate obține o locuință?
3. Unde se pot găsi informații cu privire la școli?
4. Cum se realizează transferul automobilului și ce trebuie știut cu privire la permisul de conducere?
5. Care sunt procedurile de înregistrare și privind obținerea permisului de ședere?
6. Ce prevede lista de verificare înainte și după sosirea pe teritoriul Republicii Cipru?

C. Condiții de muncă:

1. Cum este reglementată recunoașterea diplomelor și a calificărilor?
2. Cum este reglementată formarea profesională?
3. Cum este realizată încadrarea – contractul de muncă?
4. Cum este reglementat contractul de muncă?
5. Care sunt prevederile privind ocuparea cu privire la categoriile speciale?
6. Cum este reglementată activitatea ca lucrător independent?
7. Cum este reglementată salarizarea?
8. Cum este reglementat timpul de lucru?
9. Care sunt prevederile privind concediile?
10. Care sunt dispozițiile privind încetarea relației de muncă?
11. Cum este realizată reprezentarea lucrătorilor?
12. Care sunt prevederile privind conflictele de muncă – reprezentarea lucrătorilor români, greva?

D. Condiții de viață:

1. Care sunt dispozițiile privind sistemul politic, administrativ și juridic?

2. Care sunt reglementările privind veniturile și impozitarea?
3. Care este costul vieții?
4. Care sunt condițiile de cumpărare/închiriere a unei locuințe?
5. Cum este reglementat sistemul sanitar?
6. Cum este reglementat sistemul de învățământ?
7. Cum este viața socială și culturală?
8. Care sunt dispozițiile privind viața privată (naștere, căsătorie, deces)?
9. Cum este reglementat transportul?

E. Asigurări sociale și asigurări:

1. Cum este reglementat sistemul național de asigurări sociale?
2. Care sunt prevederile privind asigurarea de șomaj?
3. Care sunt prevederile privind asigurarea de sănătate?
4. Care sunt prevederile privind prestațiile familiale și de maternitate?
5. Cum este reglementat sistemul național de pensii?
6. Care sunt prevederile privind formularele electronice?
7. Care sunt dispozițiile privind cardul european de sănătate?

III Informații despre libera circulație a lucrătorilor din, spre și între statele membre

1. Intrarea pe piața muncii a unui cetățean din România
2. Detașarea
3. De unde pot obține solicitanții de locuri de muncă mai multe informații?

Republica Cipru

I Informații privind piața muncii din Cipru

1. Unde se găsesc posturi vacante?

Înainte de a pleca în Cipru ar trebui să analizați la oportunitățile de muncă din această țară. Acest lucru se poate face cu ajutorul internetului, prin consulatanță oferită de o firmă specializată sau prin solicitarea unor informații de la birourile de forță de muncă locale. În principal, locurile de muncă se fac publice prin intermediul Oficiilor Districtuale ale Forței de Muncă (regăsiți lista acestora mai jos, la punctul 2.).

II Reguli privind libera circulație a lucrătorilor pe teritoriul Ciprului

A. Găsirea unui loc de muncă:

1. Cum se caută un loc de muncă?

Pentru găsirea unui loc de muncă în Cipru puteți contacta:

În România:

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă – ANOFM: Strada Avalanșei, nr. 20-22, sector 4, București; tel./fax: 004021.303.98.39; site web: <http://www.anofm.ro> , www.muncainstrainatate.anofm.ro care oferă servicii de mediere a forței de muncă în Uniunea Europeană prin intermediul portalului mobilității europene, **EURES:** <http://eures.anofm.ro/> .

Atenție! Dacă decideți să apelați la o societate comercială ce are ca activitate principală „selecția și plasarea forței de muncă”, solicitanții locurilor de muncă din străinătate trebuie să se adreseze inspectoratului teritorial de muncă în raza căruia societatea își are sediul și în vederea solicitării de informații referitoare la:

- înregistrarea firmei la inspectoratul teritorial de muncă;
- sancțiunile aplicate, dacă a fost cazul.

De asemenea, trebuie să verifice dacă la semnarea unui contract individual de muncă în străinătate acesta cuprinde cel puțin următoarele elemente: țara de reședință, denumirea angajatorului cu toate datele de identificare: adresă, număr de telefon/fax, descrierea muncii și a condițiilor de muncă, durata timpului de muncă și de repaus, durata contractului individual de muncă, condițiile de salarizare, condițiile de transport, de locuit, condițiile de protecție socială.

Persoanele fizice nu au dreptul să exercite activități de mediere a angajării cetățenilor români în străinătate.

Fiecare inspectorat teritorial de muncă prezintă pe website-ul său lista societăților comerciale înregistrate având ca obiect de activitate plasarea forței de muncă în străinătate.

*Conform legii, **agentul de ocupare a forței de muncă** trebuie să fie o societate românească ce are ca activitate principală selecția și plasarea forței de muncă în străinătate, să dispună de spațiul și de dotările necesare pentru buna desfășurare a activității, să aibă încadrat în muncă personal cu experiență în domeniul forței de muncă, să organizeze o bancă de date care să cuprindă ofertele și solicitările de locuri de muncă în străinătate, informații referitoare la condițiile de ocupare a acestora și la calificările și aptitudinile solicitanților aflați în evidența lor, să încheie cu persoane juridice, persoane fizice și organizații patronale din străinătate, după caz, contracte care conțin oferte ferme de locuri de muncă și să fie înregistrat la **inspectoratul teritorial de muncă** în a cărui rază își are sediul.*

Agenții de ocupare a forței de muncă au obligația de a încheia cu cetățenii români contracte de mediere. Aceste contracte trebuie să conțină, printre altele, elementele principale privind tariful de mediere, durata contractului și modul de soluționare a eventualelor litigii.

De asemenea, agenții au obligația de a asigura încheierea contractelor de muncă dintre cetățenii români și angajatorii străini și în limba română.

În Cipru, birourile de forță de muncă:

Nicosia District Labour Office

Postal Address:

District Labour Office

CY-1464 Nicosia

Street address: 3 Mousiou str. Nicosia

Tel.: 22403000, Fax: 22873170

E-mail: dlonic@dl.mlsi.gov.cy

Agros Local Labour Office

30, Agros str., 4860 Agros

Tel.: 25874074, Fax.: 25521061

Aglangia Local Labour Office

22 Larnacos Ave, 2101 Aglangia

Tel.: 22874800, Fax: 22874824

Participation at the Citizen Service Centre of Pelendri (Every Monday and Thursday)

Tel.: 25813400, Fax.: 25813410

Lakatamia Local Labour Office

Corner Makariou III Ave. and 16 Apostolou
Varnava str., 2312 Lakatamia
Tel.: 22443717, Fax: 22443718

Paphos District Labour Office

Postal Address:
P. O. Box 60067
CY-8100 Paphos
Street address: 1, Ayiou Spyridonos str, 8021 Paphos
Tel.: 26821658, Fax: 26821670
E-mail: dlopaphos@dl.mlsi.gov.cy

Latsia Local Labour Office

5A&B Demetri Stavrou Ave., 2224 Latsia
Tel.: 22815848, Fax: 22815868

Polis (Chrysokhou) Local Labour Office

Postal Address:
P.O. Box 66155
8820 Polis Chrysokhou
Street address: Corner 1 Arsinoes Ave and Timohari str.
CY-8820 Polis Chrysokhou
Tel.: 26322409, Tel.: 26821841, Fax: 26821850

Kakopetria Local Labour Office

16 Ayiou Georgiou Str., 2800 Kakopetria
Tel.: 22463702, Fax.: 22922260

Larnaca (and Famagusta) District Labour Office

Postal address:
P. O. Box 40136
CY-6301 Larnaca
Street address: Philios Tsigarides Street
Social Insurance Building Larnaca
Tel.: 24805312, Fax: 24304532

E-mail: dlolca@dl.mlsi.gov.cy

Limassol District Labour Office

Postal Address:

P. O. Box 71036

CY-3840 Limassol

Street address: 80 Franklin Roosevelt Avenue

Social Insurance Building, 2nd floor Limassol

Tel.: 25827350, Fax: 25306526

E-mail: dlolim@dl.mlsi.gov.cy

Employment Services of Limassol

District Labour Office

67 Franklin Roosevelt Avenue

3012 Limassol

tel.: 25827320, Fax: 25306563

Free Famagusta Area Local Labour Office

Postal address:

P. O. Box 36166

CY-5386 Dherynia

Street address: 49 Acropoleos Street

5380 Dherynia

Tel.: 23812052, Fax: 23730465

E-mail: dlopar@dl.mlsi.gov.cy

Ypsonas Local Labour Office

2, Oresti str., 4186 Ypsonas

Tel.: 25826900, Fax: 25305796

Aradippou Local Labour Office

20 Acropoleos str. Aradippou

Tel.: 24813295, Fax: 24813302

Eastern Limassol Local Labour Office

78, Griva Digeni Avenue, 3101 Limassol, Cyprus

Tel.: 25814914, Fax: 25814923

Biroul EURES din Cipru

9 Klimentos Street, CY-1480 Nicosia

Tel. 00357/22 400802, Fax. 00357/22 400809

E-mail eures@dl.mlsi.gov.cy , pagina web www.eurescyprus.eu

2. Cum se candidează pentru un loc de muncă?

➤ În vederea ocupării unui loc de muncă, este necesară întocmirea unui **Curriculum Vitae – CV** și a unei **scrisori de intenție**, care vor fi înaintate angajatorului în cauză. În acest sens, poate fi folosit modelul Europass de CV, disponibil în limba greacă sau engleză și care poate fi descărcat accesând:

<http://europass.cedefop.europa.eu/> .

➤ **Procesul de selecție** constă, în principal, din analizarea dosarelor de candidatură și un interviu cu angajatorul.

B. Mutarea pe teritoriul Republicii Cipru:

Punctele legale de intrare în Republica Cipru sunt: aeroporturile internaționale Larnaca și Pafos, precum și porturile Limassol, Larnaca, Latsi și Pafos, situate în zona aflată sub controlul efectiv al autorităților guvernamentale ale Republicii Cipru.

Atenție! Intrarea pe teritoriul Republicii Cipru prin alte porturi sau aeroporturi situate în zona în care guvernul Republicii Cipru nu exercită controlul efectiv, este ilegală.

În ce privește trecerea cu feribotul, aceasta se poate realiza din porturile grecești, către unul din porturile legale din Republica Cipru menționate mai sus.

Pentru mai multe detalii, vă recomandăm să accesați pagina web a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Cipru (www.mfa.gov.cy)

În cazul unei șederi care depășește 3 luni, trebuie să vă înregistrați la Biroul de Migrări al districtului Nicosia, cu sediul în str. Vizantiou, nr. 11, Engomi, sau la Secțiunile locale ale Departamentului de Imigrare.

1. Cum este reglementată circulația mărfurilor și a capitalurilor?

Libera circulație a mărfurilor și a capitalurilor reprezintă două din cele patru libertăți fundamentale (libera circulație a persoanelor, serviciilor, mărfurilor și

capitalurilor) instituite de Tratatul Constitutiv al Uniunii Europene și reprezintă condiții esențiale pentru funcționarea pieței interne a UE.

➤ **Libera circulație a mărfurilor** - majoritatea produselor (considerate ca fiind cu "risc mai mic") sunt supuse la aplicarea principiului de recunoaștere reciprocă, ceea ce înseamnă că orice produs fabricat sau comercializat legal într-unul din statele membre ale UE poate fi mutat și comercializat în mod liber în cadrul pieței interne a UE.

Limitele privind libera circulație a mărfurilor – sunt stabilite limite atunci când există un interes comun specific, cum ar fi protecția mediului, sănătatea cetățenilor, sau politicile publice, de exemplu. Acest lucru înseamnă, de exemplu, că dacă importul unui produs este considerat de către autoritățile naționale ale unui stat membru ca fiind o potențială amenințare pentru sănătatea, moralitatea sau ordinea publică, acest stat poate restricționa sau interzice accesul pe piața sa. Exemple de astfel de produse sunt produsele alimentare modificate genetic sau anumite băuturi energizante.

➤ **Libera circulație a capitalurilor** - constituie baza de integrare a piețelor financiare europene. Cetățenii statelor membre UE pot gestiona și investi banii în orice alt stat membru UE.

Persoanele fizice pot efectua un număr ridicat de operațiuni financiare în cadrul UE, fără restricții majore, astfel: pot să deschidă ușor un cont bancar, pot să cumpere acțiuni, pot să-și investească banii sau să achiziționeze proprietăți într-un alt stat membru.

Anumite **excepții** de la acest principiu se aplică și sunt în principal legate de impozitare, politicile publice, spălarea de bani și sancțiunile financiare convenite în cadrul Politicii Comune Externe și de Securitate a UE.

2. Cum se poate obține o locuință în Cipru?

În Cipru se găsesc frecvent apartamente mobilate sau nemobilate pentru închiriere. De obicei, perioada contractuală este de un an, dar în anumite cazuri pot fi negociate termene contractuale mai scurte. Cel mai bun mod de a căuta cazare înainte de sosirea în Cipru este prin intermediul website-urilor unor agenții imobiliare care funcționează

în Cipru. Se solicită în mod normal un depozit în suma unei chirii lunare. Închirierea în Cipru nu este ieftină. În multe situații oamenii împart apartamente pentru a împărți chiria și cheltuielile de întreținere. Aveți de asemenea în vedere faptul că costurile energiei electrice, apei, telefonului și unele cheltuieli comune nu sunt incluse în prețul de închiriere. În medie, prețul pentru închirierea unui apartament în Cipru variază între 8 euro/mp până la 15 euro/mp.

Asociația Agenților Imobiliari din Cipru:

Tel. 00357/22 889 759, e-mail mesitwn@cytanet.com.cy

Consiliul de Înregistrare a Agenților Imobiliari

Tel. 00357/22 889 759

3. Unde se pot găsi informații cu privire la școli și grădinițe?

Atât cetățenii europeni care locuiesc în Cipru, cât și membrii de familie ai acestora care sunt cetățeni ai unor state terțe au dreptul la educație în instituții de învățământ de stat, la fel ca cetățenii ciprioți.

Creșe, grădinițe sau școli pot fi găsite prin intermediul:

Ministerului Învățământului și Culturii

Tel. 00357/22 800 600, e-mail moec@moec.gov.cy, www.highereducation.ac.cy

Centrului European de Îndrumare din Cipru

www.nrcg.dl.mlsi.gov.cy

4. Cum se realizează transferul automobilului și ce trebuie știut cu privire la permisul de conducere?

Comisia Europeană a stabilit o serie de regulamente comune privind recunoașterea reciprocă a permiselor de conducere, valabilitatea asigurării auto, precum și posibilitatea înregistrării automobilului într-o țară gazdă.

În prezent nu există un permis universal UE de conducere, însă a fost introdus un "Model Comunitar" de permis de conducere, prin care se asigură faptul că permisele de conducere emise de diferite țări ale UE sunt ușor de recunoscut în alte state membre.

Înmatricularea automobilului în Cipru

În primul rând este bine de știut că sistemul de conducere a autoturismelor în Cipru este cel britanic (se conduce pe partea stângă a șoselei, iar volanul se află pe partea dreaptă).

Persoanele care vin în Cipru cu mașina pentru o perioadă mai mare și care doresc să își înmatriculeze mașina trebuie să intre pe teritoriul Republicii Cipru prin punctele legale de intrare (porturile Limassol, Larnaca și aeroporturile Larnaca și Pafos). Celor care vin cu mașina din partea de nord a insulei, prin check-point-uri nu li se permite înmatricularea mașinii, li se acordă o perioadă drept de ședere, după care li se cere să părăsească teritoriul Republicii Cipru prin aceleși punct de intrare. Înmatricularea autoturismelor se face la Departamentul pentru Transport Rutier din cadrul Ministerului Comunicațiilor și Lucărilor Publice.

Date de contact:

Vasileos Pavlou 27, 2412 Egkomi

Tel: +35722807000 Fax: +35722354030

email: roadtransport@rtd.mcw.gov.cy

Asigurarea mașinii

Asigurarea autoturismelor se face la firme de asigurări private. Informații privind companiile care prestează astfel de servicii se pot obține de la Asociația Asiguratorilor din Cipru.

Date de contact:

23, Zenon Sozos Street 1st Floor

P.O.Box 22030 1516 Nicosia Cyprus

Tel: +357 22452990 Fax: +357 22374288, E-mail: info@iac.org.cy

Homepage: www.iac.org.cy

Plata taxelor

Taxa de drum se achită anual la Departamentul pentru Transport Rutier, iar celelalte taxe și impozite la serviciul de taxe și impozite de care aparține persoana respectivă.

Informații se pot obține de la Centrele de Informare a Cetățenilor (Citizen Service Centers)

NICOSIA

Address: 29 Katsonis Street
Ayioi Omoloyites
Nicosia

Tel. no. : 22446686

Fax no. : 22315141

E-mail kep@papd.mof.gov.cy

address:

Opening Monday to Friday,

hours: 8.00a.m. – 5.00p.m.

LIMASSOL

21 Spyrou Araouzou Street
3036 Limassol

25829129

25305033

keplimassol@papd.mof.gov.cy

Monday to Friday,

8.00a.m. – 5.00p.m.

POLIS**CHRYSOCHOUS**

1 Evagoras Pallikarides
Street
8820 Polis Chrysochous

26821888

26821894

keppolis@papd.mof.gov.cy

Monday to Friday,

8.00a.m. – 5.00p.m.

PELENDRI

Address: 70 Arch. Makarios the 3rd
Street
4878 Pelendri

Tel. no. : 25813400

Fax no. : 25813410

E-mail keppelendri@papd.mof.gov.cy

address:

Opening Monday to Friday,

hours: 8.00a.m. – 5.00p.m.

LARNACA

42 Spyrou Kyprianou Avenue
6021 Larnaca

24815555

24815556

keplarnaca@papd.mof.gov.cy

Monday to Friday,

8.00a.m. – 5.00p.m.

AMMOCHOSTOS

83 Eleftherias Street,
Derynia

23300300

23300302

keppolis@papd.mof.gov.cy

Monday to Friday,

8.00a.m. – 5.00p.m.

5. Care sunt procedurile de înregistrare și privind obținerea permisului de ședere?

Înregistrarea și obținerea dreptului de ședere se realizează la Departamentul de Migrație și Azil din Nicosia (pentru capitală) și la Oficiile Districtuale pentru Imigrări (în cazul celorlalte orașe).

Actele necesare înregistrării sunt:

- Completarea unui formular standard (se obține de la ghișeu sau se poate descărca de pe site);
- Pașaportul sau cartea de identitate valabile și xerocopii;
- Dovada legăturii de rudenie cu copii minori și cetățeni ai statelor terțe (certificat de naștere românesc și de căsătorie românesc apostilate în România de către Prefectura județului unde aceste acte au fost emise);
- Membri de familie care nu se află în întreținerea persoanei respective trebuie să prezinte dovada unei condiții medicale serioase care îi lasă complet dependenți;
- Dacă a fost emis, certificatul de înregistrare al membrului de familie – cetățean UE, care locuiește deja în Cipru;
- Câte două fotografii tip pașaport pentru fiecare membru de familie;
- Taxa de 8,54 euro pentru fiecare membru de familie.

Mai multe informații se pot obține de la Departamentul de Migrație și Azil.

Date de contact:

1457 Nicosia

TEL: 22804405

EMAIL: migration@crmd.moi.gov.cy

6. Ce prevede lista de verificare înainte și după sosirea pe teritoriul Republicii Cipru?

- Înainte de a merge în Cipru, veți avea nevoie de următoarele documente:
 - Pașaport sau document de identitate valabil UE/SEE; alte documente personale pot fi luate, cum ar certificatul de naștere sau de căsătorie, etc.;
 - Un card european de sănătate emis de Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS) din România;
 - Formularele E301/A1 în scopul atestării perioadelor de asigurare sau de muncă realizate ca salariat în România atunci când este necesar și/sau E303, dacă doriți să transferați dreptul de a beneficia de prestații de șomaj în Cipru;

- Certificate, diplome, atestări și referințe privind ocuparea altor locuri de muncă (în original și traduceri legalizate);
 - Orice alte permise și licențe pe care le considerați adecvate, de exemplu permisul de conducere.
 - CV-uri și scrisori de intenție, redactate în limba greacă sau engleză.
- Totodată, este necesar să vă asigurați că:
- Aveți un loc de cazare în Cipru;
 - Aveți suficiente fonduri pentru acoperirea costurilor primei luni de ședere;
 - Aveți asigurare medicală corespunzătoare;
 - Informați autoritățile din statul de origine privind șederea pe teritoriul Republicii Cipru;
 - Faceți rost de pașapoarte pentru animalele deținute.
- După ce sosiți în Cipru:
- Dacă aveți deja un loc de muncă trebuie să vă prezentați imediat la angajatorul dumneavoastră, iar când începeți munca trebuie să obțineți confirmarea înregistrării dumneavoastră în cadrul sistemului de asigurări sociale.
 - Dacă sunteți în căutarea unui loc de muncă trebuie să vă prezentați imediat la Serviciile Ocupare a Forței de Muncă, dacă aveți formularul care atestă că sunteți în căutarea unui loc de muncă la dumneavoastră;
 - Trebuie să raportați imediat schimbările de domiciliu autorității de înregistrare responsabilă;
 - Trebuie să raportați la biroul de asigurări sociale (în special angajații cu timp parțial de lucru, lucrătorii pe cont propriu, membrii de familie): este necesar să obțineți numărul de asigurare socială și formularul E.
 - Este bine să deschideți un cont bancar;
 - Dacă este cazul, înregistrați mașina deținută;
 - Prezentați-vă la autoritatea fiscală responsabilă;
 - Abonați-vă la servicii de gaze și electricitate, telefonie, radio și televiziune;

- Înscrieți-vă copiii în cadrul unei școli;
- Înmânați documentul dumneavoastră de ședere autorității administrative dacă intenționați să stați mai mult de trei luni în Cipru.

C. Condiții de muncă:

1. Cum este reglementată recunoașterea diplomelor și a calificărilor?

O caracteristică tipică a economiei de piață liberă este că toată lumea este liberă de a alege și de a practica o profesie. Cu toate acestea, fiecare stat membru poate solicita calificări specifice pentru exercitarea unor profesii. Prin urmare, dacă doriți să veniți în Cipru pentru muncă și profesia este reglementată prin lege, atunci trebuie să urmați următoarea procedură:

1. Depuneți o cerere la organul competent, împreună cu toate certificatele necesare și a altor titluri;
2. Organismul competent analizează cererile depuse în conformitate cu prevederile legale;
3. Autoritățile sau instituțiile competente pot să solicite aplicantului, pe parcursul evaluării cererii, să clarifice sau să furnizeze orice informație suplimentară considerată necesară;
4. Documentele/actele de studii se vor cere traduse și apostilate fie în limba greacă, fie în una dintre limbile oficiale ale UE;
5. Certificatele cu privire la buna conduită a solicitantului, vizite medicale, cazier judiciar, extras de cont etc., ar trebui să fie emise cu cel mult trei luni înainte de depunerea actelor;
6. Termenul legal de răspuns, în scris și motivat, al comisiei de evaluare este de cel mult 4 luni de la data depunerii dosarului complet;
7. Persoana care se consideră neîndreptățită de decizia comisiei de evaluare poate să facă apel la Curtea Supremă de Justiție, în temeiul art. 146 din Constituția Republicii Cipru.

2. Cum este reglementată formarea profesională?

Inițiativele UE pentru promovarea cooperării privind formarea profesională:

a. Programul Socrate:

Programul Socrate susține cooperarea europeană în toate domeniile de educație, sub diferite forme:

- mobilitatea - deplasare pe teritoriul Europei;
- organizarea de proiecte comune;
- dezvoltarea de rețele europene - diseminarea de idei și bune practici;
- realizarea de studii și analize comparative.

În practică, Programul Socrate oferă burse de studiu, pentru predat sau a urma un curs de formare profesională într-o altă țară. Oferă sprijin pentru instituțiile de învățământ privind organizarea de proiecte de predat și de schimb de experiențe și ajută asociațiile și ONG-urile la organizarea de activități educaționale, etc.

Una dintre acțiunile programului Socrate este Grundtvig, care urmărește în primul rând îmbunătățirea calității educației profesionale a adulților și, de asemenea, promovarea schimbului și cooperării pentru facilitarea oportunităților și accesului la învățarea pe tot parcursul vieții pentru cetățenii UE.

b. Programul Leonardo da Vinci:

Programul Leonardo da Vinci, adoptat în 1994, are ca obiectiv principal implementarea politicii de formare profesională a UE. Este unul dintre instrumentele principale de sprijinire a mobilității trans-naționale în Europa și oferă finanțare pentru organizațiile publice și private care activează în domeniul formării. Acest program de asemenea sprijină proiectele de plasare și de schimb, vizitele în scop de studiu și rețelele trans-naționale, printre altele.

Educația adulților și învățarea pe tot parcursul vieții în Europa

Învățarea pe tot parcursul vieții este un proces care implică toate formele de educație - formale, informale și non-formale. Are menirea de a permite oamenilor să-și dezvolte și să mențină competențe-cheie pe tot parcursul vieții lor, precum și de a permite cetățenilor de a migra în mod liber între slujbe, regiuni și țări.

3. Cum este realizată încadrarea – contractul de muncă?

În Cipru nu există un Cod al Muncii. Există reglementări generale și câteva legi speciale al căror scop este să reglementeze domeniile de muncă considerate vulnerabile (comerț, servicii, regim hotelier și catering). În ciuda faptului că în Cipru contractul de muncă nu este obligatoriu, prin legislație este obligatoriu ca toți angajatorii să dea o notificare scrisă angajaților lor cu privire la termenii și condițiile angajării lor. Acest lucru trebuie făcut în termen de o lună de la data angajării. Documentul astfel încheiat și semnat între cele două părți trebuie să cuprindă cel puțin următoarele prevederi:

- adresa firmei și cea unde angajatul își va desfășura activitatea;
- data începerii și a încetării activității de către angajat;
- drepturile și obligațiile părților;
- concediile plătite;
- salariu și alte drepturi bănești etc.

Trebuie să se acorde o grijă foarte mare contractelor semnate între agenții private pentru ocuparea forței de muncă din străinătate și persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă. Orice contract care nu se semnează în Cipru de către angajatorul real și de către angajat nu produce efecte / obligații juridice între aceste părți.

Pentru nelămuriri, probleme sau reclamații legate de raporturile de muncă puteți contacta Departamentul pentru Relațiile de Muncă.

Date de contact:

Tel. 00357/22 451500/1, www.mlsi.gov.cy/dlr

5. Care sunt prevederile privind ocuparea cu privire la categoriile speciale?

Autoritățile cipriote promovează introducerea și implementarea unei legislații care să permită angajarea persoanelor care fac parte din categorii speciale/defavorizate în sistemul public. Astfel, acele persoane care îndeplinesc condițiile specifice posturilor

respective pot fi angajate în sistemul public în limita a 10% din numărul de posturi vacante.

Mai multe informații cu privire la angajarea în muncă a categoriilor speciale se pot obține de la Departamentul pentru Includerea Persoanelor cu Dizabilități.

Date de contact:

67, Archbishop Makarios III Avenue, 2220 Latsia, Nicosia

Postal address:

Department for Social Inclusion of Persons with Disabilities,
1430 Nicosia P.O. 12833 P.C. 2253 Latsia

Tel. number: +357-22815015

Fax: +357-22482310

E-mail: info@dsid.mlsi.gov.cy , Pagina web

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

6. Cum este reglementată activitatea ca lucrător independent?

Persoanelor care lucrează ca lucrător independent li se aplică aceeași legislație ca și celor angajați. O particularitate deosebită o prezintă plata contribuțiilor la sistemul de asigurări sociale, adică 16,9% din venituri vor fi virate la acest sistem. Din acest total de 16,9%, lucrătorul independent va plăti 12,6% și statul cipriot 4,3%. Lucrătorul independent va mai achita o taxa de 2% din venituri pentru Fondul Social de Coeziune.

7. Cum este reglementată salarizarea?

Legea privind protecția salariilor a intrat în vigoare la 21 martie 2007 și este aplicabilă tuturor angajaților care primesc salarii. Drepturile angajaților cu privire la salarii sunt:

- salariile se plătesc în euro, bancnote sau monede, sau plata prin cont bancar, cec bancar sau cec postal.
- când plata salariilor se face în numerar, acest lucru are loc numai în timpul orelor de program, în zile lucrătoare, dacă nu este stipulat altfel în lege, regulament sau contract colectiv.

- salariile se plătesc direct angajaților, în afară de situațiile când s-a hotărât altceva în scris.
- angajatorului îi este interzis să limiteze, în orice fel, direct sau indirect, libertatea angajatului să dispună de salariul său.
- salariile se plătesc, de regulă, săptămânal, cu excepția angajaților plătiți lunar, caz în care salariul se va plăti cel puțin o dată pe lună.
- în cazurile în care salariile sunt calculate pe baza muncii prestate în acord sau conform randamentului/produției, perioada maximă de plată nu poate fi mai mică de 2 ori pe lună, la intervale care să nu depășească șaisprezece zile.

Atenție la plata salariilor în natură și utilizarea magazinelor angajatorilor, precum și la deducerea salariilor pentru plata impozitelor/taxelor/contribuțiilor la sistemul de asigurări sociale/daune etc.

8. Cum este reglementat timpul de lucru?

Pauzele și perioadele de odihnă:

Angajatul are dreptul la cel puțin unsprezece ore consecutive de odihnă zilnic (în decursul a 24 de ore) și la o perioadă de 24 de ore consecutive de odihnă săptămânal.

De asemenea, în urma deciziei angajatorului, un angajat poate beneficia, în decursul unei perioade de paisprezece zile, de:

- Fie două perioade separate de odihnă a câte 24 de ore consecutive fie de
- O perioadă de odihnă de 48 de ore consecutive.

Toți angajații au dreptul în fiecare an la cel puțin 4 săptămâni de concediu. Mai exact, cei care lucrează cinci zile pe săptămână au dreptul anual la un minim de 20 de zile lucrătoare concediu, iar cei care lucrează șase zile pe săptămână au dreptul la minim 24 de zile lucrătoare concediu anual. Concediul anual poate fi substituit prin compensații financiare doar în cazul încetării relației de angajare.

În cazurile în care programul de lucru depășește șase ore pe zi, angajatul are dreptul la un interval de minim cinsprezece minute în care acesta poate părăsi locul de muncă. Aceste pauze nu vor fi luate la începerea sau exact înainte de încheierea programului de lucru.

Munca cu timp parțial: Legea privind munca cu normă redusă a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2002. Scopul acesteia este de a elimina discriminările împotriva angajaților cu normă redusă, de a îmbunătăți calitatea activităților prestate în acest mod, promovarea în mod voluntar a dezvoltării muncii cu normă redusă și de a contribui la organizarea în mod flexibil a programului de lucru, ținând cont atât de necesitățile angajatorului cât și de cele ale angajatului. Angajații cu normă redusă au aceleași drepturi, beneficiază de tratament egal și de același nivel de protecție socială ca și angajații cu normă întreagă.

Munca în schimburi: Este prevăzută de legislație și se acceptă acolo unde specificul postului o necesită, dacă părțile contractuale sunt de acord și dacă aceasta nu duce la încălcarea dreptului la odihnă al angajatului.

Munca în schimburi cu program flexibil: Este la latitudinea angajatorului și angajatului de a stabili aceste detalii. Legislația urmărește să acorde angajatului o flexibilitate cât mai mare în muncă.

Munca de noapte: Legea privind munca pe timp de noapte a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2003. Actul normativ prevede cerințele minime de sănătate și siguranța referitoare la organizarea timpului de lucru pentru angajați și este aplicabilă tuturor întreprinderilor, instituțiilor și punctelor de lucru din sectorul public sau privat, cu câteva excepții. Program de noapte constituie intervalul orar 23.00-06.00 și pentru a fi considerat „lucrător de noapte”, angajatul va lucra pe timp de noapte cel puțin trei ore din programul său de lucru normal sau va lucra, pe timp de noapte, un quantum de cel puțin 726 de ore din totalul de ore lucrate anual. Programul total de lucru zilnic al angajatului va fi luat în considerare pentru calcularea orelor menționate anterior, cu condiția ca aceasta să includă cel puțin trei ore în intervalul 23.00-06.00, indiferent de ora la care începe sau se încheie tura acestuia, iar angajatul lucrează un număr de cel puțin șapte ore consecutive. Durata programului de muncă pe timp de noapte va fi de cel mult opt ore la fiecare douăzecișipatru de ore. De asemenea, angajatul trebuie să se asigure că îi sunt respectate drepturile de sănătate și siguranța în muncă când desfășoară activități lucrative pe timp de noapte.

Orele suplimentare: Angajatorul nu poate obliga angajatul să efectueze ore suplimentare. Dacă angajatul depășește numărul de ore de lucru legal pe săptămână

(patruzecișiopt) atunci este îndreptățit fie la plata acestor ore, fie la compensarea cu timp liber.

9. Care sunt prevederile privind concediile?

În lipsa unui Cod al Muncii, aspectele legate de concedii sunt reglementate fie prin legi speciale, pentru anumite categorii de domenii – prestări servicii, regim hotelier, catering, comerț, fie prin acorduri colective de muncă sau contracte individuale de muncă. Pentru informații privind concediile de odihnă, pentru maternitate, îngrijirea copilului, studii etc. vizitați pagina web a Ministerului Muncii și Asigurărilor Sociale http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/mlsi.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

10. Care sunt dispozițiile privind încetarea relației de muncă?

Încetarea raporturilor de muncă poate avea loc la data stabilită prin contract/înțelegere dacă este vorba de un contract pe perioada determinată sau dacă este vorba de un contract/înțelegere pe o perioadă nedeterminată atunci acesta se poate termina în următoarele situații:

- Prin notificarea oricărei dintre părți cu privire la intenția de încetare unilaterală a colaborării. Perioada de preaviz este, în acest caz, de cel puțin 1 lună.
- Angajatorul poate denunța unilateral contractul, fără preaviz și fără plata altor drepturi salariale, pentru motive imputabile angajatorului (producerea unor daune sau distrugerii, etc.) și
- Angajatorul poate denunța unilateral contractul, fără preaviz și fără plata altor drepturi salariale, pentru motive imputabile angajatorului (consum de alcool, lipsa nejustificată de la locul de muncă, nerespectarea orelor de program de lucru etc.).

În principiu, aceste clauze privind terminarea contractului/înțelegerii sunt prevăzute în contractul de muncă scris dintre cele două părți sau în înțelegerea dintre acestea.

În legislația cipriotă există un act normativ privind Terminarea contractelor care datează din anul 1967.

11. Care sunt prevederile privind conflictele de muncă – reprezentarea lucrătorilor români, greva?

Cetățenii români ale căror drepturi au fost încălcate de către angajatori au posibilitatea de a sesiza autoritățile cipriote centrale sau locale pentru a fi demarată o anchetă.

Plângerile se depun la departamentele districtuale pentru relațiile de muncă unde cetățenii români vor redacta o reclamație în scris, însoțită de xerocopii ale actului de identitate sau pașaportului, valabile, contractului de muncă, fluturași de salariu etc.

Recomandăm cetățenilor români care nu vorbesc bine limba greacă sau engleză să apeleze la un prieten/rudă care cunoaște una dintre aceste limbi pentru a fi în măsură să pună la dispoziția autorităților cipriote date și informații necesare analizării plângerii.

Departamentele de relații de muncă primesc sesizări privind neplata salariilor, a orelor suplimentare, nerespectarea normelor de protecție a muncii sau a altor drepturi ale angajaților mai puțin cele legate de plata contribuțiilor către sistemul de asigurări de sociale, în acest ultim caz, reclamațiile se vor depune la serviciile districtuale de asigurări sociale.

Termenul legal de răspuns la aceste plângeri este de 30 zile lucrătoare.

Conform prevederilor legale cipriote, departamentele de relații de muncă au doar un rol de mediator în conflictele de muncă dintre angajatori și angajați, neavând posibilitatea de a recupera bani de la angajatori. Totuși, dacă în urma anchetei desfășurate rezultă că angajatorul a încălcat prevederi legale în domeniul muncii și protecției sociale, atunci Ministerul Muncii și Protecției Sociale va demara o acțiune în justiție împotriva angajatorului. Astfel, interesele angajatului vor și apărate în instanță prin intermediul autorităților cipriote.

Atentie! În cazul cetățenilor români aflați în situații deosebite, care au venit la muncă în Cipru prin intermediul unor firme românești de plasare a forței de muncă, li se recomandă acestora să se adreseze și Ambasadei României la Nicosia pentru a sesiza aceste aspecte Inspecției Muncii din România.

Datele de contact ale Departamentelor districtuale pentru Relații de Muncă din R. Cipru.

Lefkosia Central Offices

54, Griva Digeni Ave., 2nd floor, 1096 Lefkosia

Tel.: 22803100/101 | Fax: 22661977

E-mail: info@dlr.mlsi.gov.cy

Lefkosia District Office

54, Griva Digeni Ave., 4th floor, 1096 Lefkosia

Tel.: 22803145/127 | Fax: 22661965

E-mail: info@dlr.mlsi.gov.cy

Lemesos District Office

Social Insurance Building, 80, Franklin Roosevelt Ave.,

P.O.Box. 71019, 3840 Lemesos

Tel.: 25819440/820 | Fax: 25819274

E-mail: cnicolaou@dlr.mlsi.gov.cy

Larnaka - Ammochostos District Office

61-63, Lord Byron Str., Lumiel Building, 2nd floor, 6023 Larnaka

Tel.: 24817800/801 | Fax: 24621458

E-mail: mtheofilidou@dlr.mlsi.gov.cy

Pafos District Office

1, Agiou Spyridonos Str., 8021 Pafos

Tel.: 26822614/640 | Fax: 26822621

E-mail: eiacovou@dlr.mlsi.gov.cy

Datele de contact ale Inspecției Muncii din România

Email: comunicare@inspectiamuncii.ro

Fax: (021) 302 70 64

Posta: Str. Matei Voievod nr. 14, sector 2, Bucuresti, 021451

Sindicatelor: Activitatea sindicală este reglementată prin lege și nu contravine disciplinei muncii sau contractelor colective/individuale de muncă, în sensul că angajații au dreptul de a fi membri de sindicat și de a fi reprezentați de sindicat în disputele de muncă. Pentru informații privind legislația în acest domeniu, lista cu sindicatele înregistrate la autorități și datele de contact ale acestora accesați pagina Guvernului R. Cipru <http://www.cyprus.gov.cy/>

D. Condiții de viață:

1. Care sunt dispozițiile privind sistemul politic, administrativ și juridic?

Denumire oficială: Republica Cipru (Kypriaki Dimokratia)

Scurt istoric: La 16 august 1960 Ciprul a obținut independența de stat în cadrul Commonwealth-ului Britanic. În 1974, Turcia a ocupat militar partea de nord a insulei. În 1983, partea ocupată de turci s-a autoproclamat „*Republica Turcă a Ciprului de Nord*” („RTCN”), care nu este recunoscută pe plan internațional decât de Turcia. În aprilie 2004, grec-ciprioții au respins planul ONU („Planul Annan”) de soluționare a problemei cipriote. La 1 mai 2004, Republica Cipru a aderat la UE (insula întreagă), dar aplicarea acquis-ului comunitar este suspendată în partea de nord, aflată sub ocupație turcă. În 2008 Cipru a adoptat moneda euro.

Capitala și principalele orașe: Nicosia (capitala), Limassol, Larnaca, Paphos.

Suprafață și diviziuni teritoriale: 9.250 km². Teritoriul este împărțit în 6 districte.

Populația: 840.407 locuitori, înregistrați la recensământul din 1 octombrie 2011.

Limbi oficiale: greacă și turcă

Ziua națională: 1 Octombrie, proclamarea independenței, în anul 1960.

Forma de guvernământ: Republică prezidențială. Conform Constituției Republicii Cipru, președintele țării este și președinte al Consiliului de Miniștri (Guvernul). În mai 2016 Partidul Conservator a câștigat din nou alegerile.

Șeful statului: Nicos Anastasiades, a fost investit președinte la 28 februarie 2013, după câștigarea alegerilor prezidențiale (24 februarie 2013 – al doilea tur de scrutin) la care a participat în calitate de candidat DISY. Următoarele alegeri prezidențiale se vor desfășura în februarie 2018.

2. Care sunt reglementările privind veniturile și impozitarea?

Informații privind taxele și impozitele aplicabile pe teritoriul R. Cipru, precum și datele de contact ale departamentelor care colectează aceste datorii se regăsesc pe pagina web a Ministerului Finanțelor - Departamentului de Colectare Taxe și Impozite http://www.mof.gov.cy/mof/ird/ird.nsf/dmlfaq_en/dmlfaq_en

3. Care este costul vieții?

Costurile cu energia (gaze și energie electrică), costurile locuințelor și costul de combustibili; costul de petrecere a timpului liber, hobby-uri și sport. Deși prețurile pentru achiziționarea unei locuințe sau pentru închirierea unui apartament sunt mai ridicate față de România, prețul combustibilului este, în principiu, la același nivel. În ceea ce privește activitățile extra-profesionale, sociale, recreativ-sportive acestea sunt foarte variate și costurile sunt mai mult sau mai puțin aceleași ca și în România (ex. o cină pentru 2 persoane la un restaurant variază între 35-50 euro, închirierea unui teren de tenis este 5 euro/oră, abonamentul la o sală de fitness între 60-80 euro/lună, etc.). O simplă căutare pe internet poate să indice costul privind viața în Cipru (Cost of Living Adjustment in Cyprus).

4. Care sunt condițiile de cumpărare/închiriere a unei locuințe?

Achiziția unei locuințe: Nu există restricții pentru cetățenii români de a achiziționa imobile. Totuși, prețurile sunt destul de ridicate, fapt pentru care marea majoritate a cetățenilor români rezidenți în Cipru preferă să locuiască cu chirie. Ex. prețul unui apartament cu 2 camere (plus sufragerie) în Nicosia, este cuprins între 170.000-190.000 euro. Evident, prețul imobilelor diferă în funcție de oraș, în primul rând, apoi de zonă, facilități, utilități etc.

Închirierea: În Cipru se găsesc frecvent apartamente mobilate sau nemobilate pentru închiriere. De obicei, perioada contractuală este de un an, dar în anumite cazuri pot fi negociate termene contractuale mai scurte. Cel mai bun mod de a căuta cazare înainte de sosirea în Cipru este prin intermediul website-urilor unor agenții imobiliare care funcționează în Cipru. Se solicită în mod normal un depozit în suma unei chirii lunare. Închirierea în Cipru nu este ieftină. În multe situații oamenii împart apartamente pentru a împărți chiria și cheltuielile de întreținere. Aveți de asemenea în vedere faptul că costurile energiei electrice, apei, telefonului și unele cheltuieli comune nu sunt incluse în prețul de închiriere. În medie, prețul pentru închirierea unui apartament în Cipru variază între 8 euro/mp până la 15 euro/mp.

Asociația Agenților Imobiliari din Cipru:

Tel. 00357/22 889 759, e-mail mesitwn@cytanet.com.cy

5. Cum este reglementat sistemul sanitar?

În baza legislației cipriote, cetățenii din statele membre UE care au rezidența legală în Cipru se supun aceluiași obligații și se bucură de aceleași beneficii ca și cetățenii ciprioți.

Cotizarea la sistemul de asigurări de stat este voluntară și admisă doar pentru cetățenii cu venituri mici. Condiția este ca venitul anual să nu depășească 15.400 euro pentru o persoană singură. În cazul în care există membri de familie dependenți (soț, soție, copii sub 21 ani) venitul anual nu trebuie să depășească 30.750 euro.

Serviciile medicale gratuite sunt garantate după 3 ani de cotizare și sunt prestate în unități de stat de către personal medical angajat al statului, sau în unități private ce au semnat acorduri cu Ministerul Sănătății.

Asigurații nu plătesc spitalizarea.

Neasigurații plătesc 95euro/zi la clasa aIIIa, 135euro/zi la cls aIIa, 160euro/zi la cls I și 265euro/zi la Secțiile Intensive.

Nevoile medicale sunt acoperite de trei sisteme ale serviciilor de sănătate:

- Sectorul public de sanatare,
- Sectorul privat și
- Programe care acoperă anumite secțiuni de populație, ca de exemplu schemele gratuite de screening pentru copii, sau pentru adulți pe anumite afecțiuni (cancer de sân, etc)

Asistența medicală de urgență se acordă în spitalele generale (din principalele localități din Cipru) sau cele locale și recent a fost introdus sistemul de co-plată. Mai multe informații privind sistemul de asistență medicală se pot obține accesând pagina web a Ministerului Sănătății al R. Cipru - Serviciul de Sănătate Publică și Medicală http://www.moh.gov.cy/moh/mphs/mphs.nsf/phs01_en/phs01_en?OpenDocument

Recomandăm cetățenilor români care doresc să călătorească în Cipru, în scop de vizită, turism, muncă, studii etc., (și în mod special celor care nu posedă card european de sănătate) încheierea unei asigurări medicale/de viață private care să

acopere cheltuielile prilejuite de eventuale accidente (rutiere, casnice), repatrieri medicale sau transportul în România în caz de deces. Costurile privind transportul în România a persoanelor bolnave sau a celor decedate sunt foarte ridicate și ridică probleme financiare sau materiale serioase membrilor de familie din România.

6. Cum este reglementat sistemul de învățământ?

În Cipru, prezența la școală este obligatorie până la vârsta de 15 ani (primii 9 ani de învățământ). Aceiași regulă se aplică și celorlalți copii provenind din state membre UE sau non-UE indiferent de naționalitate sau religie.

Informații detaliate cu privire la sistemul educațional pot fi găsite în Raportul Anual al Ministerului Educației și Culturii prin accesarea paginii web www.moec.gov.cy sau a Rețelei de Informații despre Educația în Europa „EURYDICE” www.eurydice.com

Date de contact ale Ministerului Educației și Culturii din R. Cipru:

Tel. 00357/22 800600

E-mail: registry@moec.gov.cy

7. Cum este viața socială și culturală?

Viața socială și culturală a insulei oferă suficiente posibilități de recreere și de petrecere a timpului liber pentru locuitorii insulei (ex. anual sunt 6-8 festivaluri importante). În principalele localități și stațiuni turistice sunt teatre, săli de cinema, bulevarde pietonale, faleze, unde programul orar al restaurantelor, cafenelelor, barurilor și cluburilor este prelungit pe perioada verii.

Majoritatea misiunilor diplomatice și oficiilor consulare acreditate la Nicosia organizează festivaluri sau săptămâni dedicate filmului sau culturii unei țări, la care participă activ diverse instituții centrale și locale, primării, organizații de studenți și tineri etc.

Mai multe informații despre viața socială și culturală din Cipru se pot obține accesând pagina de internet a Organizației de Turism a Ciprului www.visitcyprus.com , la meniul Noutăți-Evenimente.

8. Care sunt dispozițiile privind viața privată (naștere, căsătorie, deces)?

Actele de stare civilă, pentru cetățenii străini rezidenți în Cipru, se înregistrează primar la autoritățile locale (primării, oficii de stare civilă, migrație și azil), de unde se obțin certificatele de naștere, căsătorie și deces cipriote după care pot fi înscrise/transcrise în registrele de stare civilă române (la Ambasada României la Nicosia sau la serviciile publice de evidența persoanei din România unde solicitantul are domiciliul).

9. Cum este reglementat transportul?

Autostrăzile. Principalele localități din Cipru sunt legate între ele de autostrăzi. Există 2 autostrăzi care leagă capitala Nicosia de extremele insulei, localitățile Pafos și Paralimni și una care leagă localitățile Larnaca și Limassol.

Transportul public. Este de dată recentă implementat pe insulă. Rețeaua de transport public este suficient de bine dezvoltată și corespunde nevoii de transport în comun. Există mijloace de transport în comun local (doar autobuze) atât în principalele localități, cât și inter-city, care fac legătura între localități.

Calea ferată. Nu există transport feroviar (de pasageri sau comercial/industrial).

Transportul aerian. Există două aeroporturi internaționale – Larnaca și Pafos, de pe care operează doar curse internaționale.

Transportul naval. Există trei porturi – Larnaca, Limassol și Pafos. Se organizează croaziere și transport de pasageri către statele din împrejurimi și schimb de mărfuri.

E. Asigurări sociale și asigurări:

1. Cum este reglementat sistemul național de asigurări sociale?

În Cipru există o schemă de Asigurare Socială pentru venituri generale care asigură obligatoriu orice persoană care lucrează în această țară fie ca angajat, fie ca liber profesionist. Categoria persoanelor angajate include și funcționari publici și ucenici.

Asigurarea opțională este permisă persoanelor care doresc să-și continue asigurarea după o perioadă de asigurare obligatorie sau persoanelor care lucrează în străinătate la companii cipriote.

Schema este finanțată din veniturile provenite din contribuții plătite de către persoana asigurată, de către angajator și de către stat. În cazul angajaților contribuția este de 16,6% din venituri, 6,3% plătit de către angajat, 6,3% plătit de către angajator și 4% de către stat. În cazul lucrătorilor independenți, contribuția este de 15,6% deductibil din venitul declarat, 11,6% este plătit de către el însuși și 4% de către stat. În cazul persoanelor care sunt asigurate voluntar contribuția este de 13,5% din venitul pentru care optează să plătească contribuția. Din 13,5%, 10% este plătit de către contribuabilul voluntar și 3,5% de către stat.

Sistemul de securitate socială din Cipru acoperă următoarele situații:

A. Indemnizații:

- indemnizație de șomaj;
- indemnizație pentru căsătorie;
- indemnizație pentru maternitate;
- indemnizație de boală;
- indemnizație pentru înmormântare.

B. Alocații:

- alocație de maternitate;
- alocație pentru copii;
- alocație pentru accident;
- alocație de handicap;
- alocație de deces.

C. Pensii.

- pensie de limită de vârstă;
- pensie socială;
- pensie de vaduv/vaduvă;
- pensie de urmaș (pentru orfan).

2. Care sunt prevederile privind indemnizația de șomaj? Cotizarea pentru șomaj este obligatorie. Este voluntară pentru cei ce muncesc în străinătate, ca angajați a unor firme cipriote.

Alocația de șomaj este acordată cu condiția exercitării unei activități timp de cel puțin 26 de săptămâni/an (persoanele peste 60 de ani pot lua șomaj și după 13 săptămâni de activitate laborală cotizantă). Această perioadă de muncă se raportează la anul anterior solicitării indemnizației de șomaj. În luna iulie a fiecărui an se recalculează indemnizația de șomaj în funcție de cotizațiile (suma asigurate) din anul anterior.

Indemnizația de șomaj se acordă tuturor celor ce au cotizat și au ajuns în situația de a nu avea loc de muncă, indiferent dacă pierderea locului de muncă s-a produs din motive imputabile acestora, sau nu.

Perioada de acordare a indemnizației: 156 zile.

Vârsta beneficiarilor: 16 – 63 ani.

Prima etapă în procesul de solicitare a șomajului este înregistrarea la Birourile districtuale de muncă ca șomer. Apoi, persoanele interesate se vor prezenta la Birourile districtuale de asigurări sociale (în afara Nicosiei, aceste birouri sunt în aceeași clădire) unde vor depune documentația pentru șomaj. Timpul aproximativ de analizare a dosarelor de șomaj este de 3 zile și 30 de zile pentru cotizanții voluntari din străinătate.

Din momentul în care solicitantul s-a înregistrat ca șomer, acesta are dreptul la identificarea unui loc de muncă de către Birourile districtuale de muncă, precum și obligația de a își căuta un loc de muncă. Refuzul de a accepta un loc de muncă propus de reprezentanții birourilor de muncă, din motive imputabile solicitantului, duce automat la respingerea cererii de șomaj/anularea indemnizației de șomaj.

Persoanele șomere, care timp de 4 săptămâni, nu și-au găsit un loc de muncă în Cipru se pot deplasa în alt stat membru EU sau România pentru căutarea unui loc de muncă însă trebuie, în prealabil, să solicite eliberarea formularului E303 (U2).

Șomerii ce fraudează în obținerea indemnizației de șomaj sunt pasibili de închisoare 3 ani, sau amendă de 8.500 euro, sau ambele.

Alocația de sprijin/ajutor: ajutorul social este o formă de sprijin material oferit de către statul cipriot familiilor/persoanelor care se găsesc în situații deosebite. Instituțiile competente pentru primirea și analizarea dosarelor de ajutor social și

pentru acordarea acestuia sunt Serviciile districtuale de asistență socială. Pentru mai multe informații se poate contacta Serviciul de Asistență Socială din Nicosia.

Date de contact:

63, Prodromou street

1468 Nicosia, Cyprus

Telephone: +357 22406709

Fax: +357 22667907

Email: central.sws@sws.mlsi.gov.cy

3. Care sunt prevederile privind asigurarea de sănătate?

Cardul european de sănătate eliberat de Casele de Asigurări de Sănătate Județene din România este recunoscut în Cipru fără alte formalități. Persoanele care doresc eliberarea unui card de sănătate european de către autoritățile cipriote trebuie să știe că două dintre cele mai importante condiții sunt ca persoana respectivă să aibă rezidența legală în Cipru de cel puțin 3 ani și să fi contribuit la sistemul de asigurări sociale.

Pentru mai multe informații despre eliberarea cardului european de sănătate de către autoritățile române, cetățenii români pot contacta Casa Națională de Asigurări de Sănătate <http://www.cnas.ro/>, iar în ceea ce privește eliberarea cardului european de sănătate cipriot se poate contacta Ministerul Sănătății al R. Cipru.

Date de contact:

1 Prodromou & Chilonos Street 17

1448 Nicosia, Cyprus

Call Center: 00357 22 605 300/301

Fax: 00357 22 772 238

E-mail: perm.sec@moh.gov.cy

Pe lângă asigurarea de sănătate pentru care persoanele, care se încadrează ca venituri, plătesc contribuții lunare către statul cipriot, ceilalți cetățenii au posibilitatea, în

măsura în care dețin un permis de ședere legal pe teritoriul R. Cipru, să încheie un contract de asigurare cu o firmă privată.

4. Care sunt prevederile privind prestațiile familiale și de maternitate?

Indemnizația de maternitate: Se plătește persoanei angajate (femeie), persoană fizică sau contributor voluntar în baza propriei contribuții la sistemul de asigurări sociale sau a contribuției soțului.

Conform legislației cipriote mai există și ajutorul de maternitate, care se plătește celor care lucrează în state non-UE pentru angajatori ciprioți.

Alocația de creștere a copilului: se acordă de către Ministerul de Finanțe al R. Cipru, prin Birourile districtuale de asigurări sociale, familiilor care au rezidența în Cipru. Criteriile pe baza cărora se stabilește alocația de creștere a copilului sunt cele privind veniturile și contribuțiile familiei. Primesc alocație pentru creșterea copilului acele familii ale căror venituri și bunuri imobile și mobile nu depășesc suma de 1.200.000 euro.

Alocația se acordă pentru fiecare minor necăsătorit care locuiește în aceeași casă cu părinții și se află în întreținerea familiei. Categoriile de copii pentru care se acordă alocație de creștere a copilului sunt:

- Copii până la 18 ani;
- Copii până la 19 ani, cu condiția să fie încă elevi;
- Adolescenții până la 21 de ani, cu condiția să fie înrolați în armată;
- Indiferent de vârstă, dacă s-a stabilit că persoanele respective sunt incapabile să se întrețină singure.

5. Cum este reglementat sistemul național de pensii?

➤ **Pensionarea:**

Pensii de limită de vârstă: Cotizarea este obligatorie. Pensia de limită de vârstă se plătește către angajați, persoane fizice și contribuabili voluntari.

Sunt scutiți de obligativitatea cotizării angajații în agricultură în serviciul părinților, a soției și autonomii cu vârsta de sub 16 ani.

O persoană asigurată este îndreptăţită să primească pensie de limită de vârstă la împlinirea vârstei de 65 de ani dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de legislaţie. În anumite situaţii, strict limitativ prevăzute de legislaţie, persoanele pot aplica pentru pensie la împlinirea vârstei de 63 de ani (minerii).

Perioada necesară de cotizare este de 728 de săptămâni pentru asiguraţii de înaintea primei zile de luni 2017. Pentru asiguraţii de după prima zi de luni 2017 perioada minimă necesară este de 780 săptămâni.

Pensia de bază săptămânală este în cuantum de 172,98 euro.

Pensia minimă – o persoană asigurată: $85\% \times 60\% \times 172,98 = 88,22$ euro/săptămână

Pensia minimă – o persoană asigurată cu un membru de familie dependent: $85\% \times 80\% \times 172,98 = 117,98$

Pensia minimă – o persoană cu 2 membri de familie dependenţi: $85\% \times 90\% \times 172,98 = 132,33$ euro

Pensia minimă – o persoană cu 3 membri de familie dependenţi: $85\% \times 100\% \times 172,98 = 147,03$ euro/săptămână

Începând cu 2023, vârsta de pensionare va fi revizuită la fiecare 5 ani.

Pensii sociale: Persoanele care au împlinit vârsta de 65 de ani şi care locuiesc legal în Cipru de 20 de ani în cazul celor trecuţi (acum) de 40 de ani, sau de 35 de ani în cazul celor trecuţi de 18 ani, sunt îndreptăţite să solicite şi să primească pensie socială, cu condiţia să nu mai primească altfel de pensie dintr-o altă sursă.

Trebuie reţinut faptul că pensia socială nu se poate încasa din străinătate.

Incapacitatea de muncă: Se plăteşte către angajaţi, persoane fizice şi contribuitori voluntari care lucrează pe teritoriul unor state non-UE pentru angajatori ciprioţi. Pensia de invaliditate se plăteşte persoanei care se află în incapacitate de muncă de cel puţin 156 de zile şi se pare că va rămâne invalid permanent.

De asemenea, legislaţia cipriotă prevede posibilitatea acordării unei indemnizaţii persoanelor care au suferit accidente de muncă sau suferă de boli datorate mediului de muncă. Această indemnizaţie poate lua, uneori, forma unei pensii de invaliditate în funcţie de gradul de invaliditate. Acest ajutor financiar se acordă acelor persoane al

căror grad de invaliditate este de 20% sau mai mult. Indemnizația/pensia de invaliditate se acordă pe viață sau până persoana își revine.

Pensia de văduv/văduvă: Se plătește către angajați, persoane fizice și contribuitori voluntari. Acest gen de pensie se plătește persoanei care locuia cu soțul/soția la momentul decesului acestuia/acestei, sau a fost în întreținerea sa. De asemenea, pensia de văduv/văduvă se acordă persoanei care este incapabilă să se întrețină și era în întreținerea soțului/soției decedat/e.

Pensia de urmaș (orfan): Dacă minorul este sub vârsta de 15 ani, pensia se plătește reprezentantului legal. În toate celelalte situații, acest ajutor material se achită minorului orfan până când acesta va împlini vârsta majoratului. Acolo unde persoana este incapabilă să se întrețină singură, acest ajutor material se va acorda pe viață.

Formularele necesare pentru fiecare tip de pensie/indemnizație/ajutor financiar se pot descărca online de pe un portal al Guvernului R. Cipru, la următoarea adresă

[http://www.cyprus.gov.cy/portal/portal.nsf/gwp.getGroup?OpenForm&access=0&SectionId=citizen&CategoryId=Grants%20and%20Benefits&SelectionId=Family%20Benefits%20\(Mother's,%20Child,%20Student%20Grants,%20etc\)&print=0&lang=en](http://www.cyprus.gov.cy/portal/portal.nsf/gwp.getGroup?OpenForm&access=0&SectionId=citizen&CategoryId=Grants%20and%20Benefits&SelectionId=Family%20Benefits%20(Mother's,%20Child,%20Student%20Grants,%20etc)&print=0&lang=en)

6. Care sunt prevederile privind formularele electronice?

- Cele mai importante formulare E sunt:
 - **Seria E100** - pentru detașări în străinătate și drepturi la prestații de sănătate și de maternitate; sunt eliberate de Casa Națională de Pensii Publice (CNPP) și de Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS), în funcție de situație;
 - **E128** – eliberat de Ministerul Sanatatii din Cipru acelor cetățeni europeni care au fost asigurați medical în Cipru și care se întorc în statele lor de domiciliu;

- **Seria E200** - pentru calculul și plata pensiilor; sunt eliberate de Casele Județene de Pensii respectiv Casa de Pensii a Municipiului București (CJP/CPMB) după caz;
- **Seria E300** - pentru dreptul la prestații de șomaj; sunt eliberate de Agențiile Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM) respectiv a Agenția Municipală pentru Ocuparea Forței de Muncă București, după caz.
- **E301 - U1** – pentru a face dovada perioadei lucrate în Cipru și a contribuțiilor plătite către statul cipriot;
- **E303 - U2**– prin care un cetățean european care a depus actele pentru obținerea indemnizației de șomaj în Cipru, poate să primească această indemnizație din orice alt stat membru UE;
- **Seria E 400** - pentru diverse prestații familiale; sunt eliberate, în funcție de conținut, de Agențiile Județene/Municipală pentru Plăți și Inspecție Socială, de Serviciile de evidență a persoanelor din cadrul primăriilor, de unitățile școlare unde învață copiii lucrătorului, de Direcția Județeană/Municipală de Asistență Socială și Protecția Copilului.

7. Care sunt dispozițiile privind cardul european de sănătate?

Cardul european de sănătate eliberat de Casele de Asigurări de Sănătate Județene din România este recunoscut în Cipru fără alte formalități.

Persoanele care doresc eliberarea unui card de sănătate european de către autoritățile cipriote trebuie să știe că două dintre cele mai importante condiții sunt ca persoana respectivă să aibă rezidența legală în Cipru de cel puțin 3 ani și să fi contribuit la sistemul de asigurări sociale.

Pentru mai multe informații despre eliberarea cardului european de sănătate de către autoritățile române, cetățenii români pot contacta Casa Națională de Asigurări de Sănătate <http://www.cnas.ro/> , iar în ceea ce privește eliberarea cardului european de sănătate cipriot se poate contacta Ministerul Sănătății din R. Cipru.

Date de contact:

1 Prodromou & Chilonos Street 17
1448 Nicosia, Cyprus
Call Center: 00357 22 605 300/301
Fax: 00357 22 772 238
E-mail: perm.sec@moh.gov.cy

III. Informații despre libera circulație a lucrătorilor din, spre și între statele membre

1. Intrarea pe piața muncii a unui cetățean din România. Piața forței de muncă din R. Cipru este deschisă tuturor cetățenilor europeni fără restricții.

2. Detașarea. Nu prezintă probleme deosebite, în ideea că drepturile salariale, taxele și impozitele sunt plătite de către angajatorul din România. Este important ca angajatul care desfășoară activități în Cipru să fie asigurat medical în România, iar în Cipru să își declare șederea și scopul șederii la autoritățile cipriote.

3. De unde pot obține solicitanții de locuri de muncă mai multe informații? Informații cu privire la locuri de muncă se pot obține direct de la autorități (Ministerul Muncii și Protecției Sociale – Birourile locale de muncă, Biroul EURES Cipru), prin agențiile ANOFM din România, prin intermediul firmelor private de recrutare și plasare a forței de muncă în străinătate sau contactând direct firmele din Cipru.